

Про що мовчить картина, або Комунікація за творами живопису для дошкільнят

Олена ПОЛОВІНА,

канд. пед. наук, доцент,
завідувачка кафедри дошкільної освіти;

Лариса БУТЕНКО,

студентка-магістрантка,
Педагогічний інститут
Київського університету імені Бориса Грінченка

Мистецтво має велику силу. Зокрема воно може допомогти створити для малят атмосферу спокою і затишку. Пропонуємо розглянути з дітьми теплі й зворушливі картини сучасної грузинської художниці Ніно Чакветадзе. А як організувати фахове художньо-педагогічне спілкування за творами, радять авторки статті.

Як організувати художньо-педагогічне спілкування з дітьми за творами живопису

Художньо-педагогічне спілкування за творами живопису — емоційна взаємодія дитини й дорослого під час комунікації за картинами, спрямована на розвиток естетичних почуттів та формування на їх основі естетичного ставлення до природного та соціального довкілля.

Ця форма освітньої взаємодії спрямована на реалізацію таких завдань:

- ♦ викликати в дітей емоційне ставлення до об'єктів та явищ, що зображені у творах живопису;
- ♦ сприяти виникненню асоціативних зв'язків між змістом картини та життєвим досвідом дітей;
- ♦ розвивати естетичне бачення реальних об'єктів та явищ;
- ♦ розвивати уяву, креативність, мовлення, формувати елементарні вміння сприймати засоби виразності (колір, форму, перспективу, світлотінь тощо);
- ♦ розвивати здатність отримувати естетичне задоволення від споглядання краси, стимулювати бажання повторної зустрічі з творами живопису, підтримувати інтерес до подальшого сприймання краси життя.

Спілкування розпочинається з розглядання картини. Добре, коли воно відбувається в супроводі музики. Мелодія допомагає домалювати те, що неможливо передати фарбами: шелест листя, дзюрчання води, спів птахів тощо.

Мистецький аналіз картини та інформація про художника / художницю подається в легкій формі та гармонійно вплітається дорослим у діалог чи полілог.

Вихователька може використовувати у своєму мовленні мистецькі терміни, як-от "колірит", "світлотінь", "перспектива" тощо, але вимагати від дітей їх вживання не слід.

Засоби активізації комунікації за картиною:

- ✓ **бесіди** ("Навіщо художники пишуть картини?");
- ✓ **ігрові ситуації** ("Я — художник / художниця", "Кому ти хочеш розповісти про картини?", "Влаштуємо виставку");
- ✓ **ігрові завдання, вправи, творчі монологи** ("Що першим упало в око?", "Що тебе зацікавило?", "Як змінюється твій настрій?", "Про що ти думаєш, коли дивишся на картину?");
- ✓ **екскурсії** (віртуальні або реальні) до музею, картинної галереї, на виставку ("Картини збирають людей").

Прийоми активізації комунікації за картиною:

- ✓ **ігрова вправа "Відгадай":** дитина описує предмет, зображений на картині, а дорослий відгадує, називає і показує його і навпаки;
- ✓ **ігрове завдання "Добери слова":** "Яка ця картина? «Тепла» чи «холодна»? Весела чи сумна? «Голосна» чи «тиха?»";
- ✓ **ігрова вправа "Що ми бачимо, чуємо, відчуваємо, переживаємо?";**
- ✓ **ігровий прийом "Домислювання":** можна разом придумати події, які могли відбутися до і після тих, що зображені на картині;
- ✓ **ігровий прийом "Розмова з картиною":** поставити запитання до картини, персонажів твору, наприклад, під час розглядання портрета: "Як тебе звуть? Де ти живеш? Хто тобі подарував такий гарний капелюшок?"; пейзажу: "У цьому чарівному лісі водяться ведмеді? Чому впала ця сосна?" та ін.;
- ✓ **прийом "Входження в картину":** уявити, що ви опинилися всередині зображеного пейзажу чи інтер'єру, прислухатися до своїх відчуттів, звуків, ароматів довкола тощо.

☀️ Основою художньо-педагогічного спілкування є запитання, що апелюють до почуттєвої сфери дитини та формують основи розуміння мови живопису.

Орієнтовні запитання за картиною

- ◆ До якого жанру належить ця картина?
- ◆ За якими ознаками можна визначити жанр картини?
- ◆ Як художнику вдалося передати настрій картини, персонажа?
- ◆ Як, лише дивлячись на картину, можна дізнатися, що художник зобразив на полотні дощ, вітер, воду, радість, смуток тощо?
- ◆ Які почуття викликає картина?
- ◆ Про що ти мрієш, споглядаючи картину?

☀️ Кожне художньо-педагогічне спілкування рекомендуємо завершувати рефлексією.

Запитання для рефлексії

- ◆ Що ти відчуваєш?
- ◆ Про що думаєш, мрієш?
- ◆ Які почуття викликає картина? Чому?
- ◆ Що тебе здивувало, порадувало, стривожило?

Педагогіка сердечності: занурення у світ картин Ніно Чакветадзе

Ніно Чакветадзе — сучасна грузинська художниця. Народилася у Тбілісі в 1971 році, навчалася в Тбіліській державній академії мистецтв на факультеті живопису. З 1997 року — членкиня Спілки художників Грузії.

Художниця зображує світ дитинства. Її полотна — ніжні, зворушливі та трохи наївні, а отже, надзвичайно близькі дітям. І портрети, і сюжетні картини напрочуд точно передають стан, настрій, характер персонажів. Майстерність художниці зачаровує і не залишає нікого байдужим.

"Усі ми вийшли з дитинства, і цей факт змушує мене знову і знову малювати те, що пережила сама, що залишило слід в моїй душі. Мені дуже пощастило в житті: я народилася в сім'ї, де високо цінувалися родинні зв'язки, де шанувалися старші, де всі домочадці з великою повагою ставилися одне до одного".

Розгляньте картину Ніно Чакветадзе "Вовк" і проведіть з малятами бесіду за публікацією в журналі "Джміль" №12, 2021:
jmil.com.ua/2021-12/vernissage

Художньо-педагогічне спілкування за картиною "Артист"

- ♦ Ким уявив себе хлопчик? Як це зобразила художниця?
- ♦ Про що думають бабуся, дідусь? Як художниці вдалося це відтворити? (Опиши їхні пози, деталі.)
- ♦ Уяви, що зателефонували батьки хлопчика. Покажи емоції (мімікою, жестами), з якими дідусь та бабуся розповідатимуть про "виступ" онука.
- ♦ Уяви, що у хлопчика день народження і ти запрошений/запрошена на святкування (прийом "Входження в картину"). Який номер ти хотів/хотіла би показати: пісню, танець, вірш, фокус, гру?
- ♦ Знайди у квартирі три речі, з яких можна зробити костюм артиста.
- ♦ Наспівай мелодію, під яку артист виходить на сцену.

Важливо розглядати та обговорювати з дітьми твори живопису, що викликають різні емоції: і радість, і сум. Надзвичайно цінним у спілкуванні з малятами є момент емпатії, коли вони починають співчувати персонажам або переносити на них свої переживання.

Художньо-педагогічне спілкування за картиною "Казка на ніч"

- ♦ Чи можна назвати цю картину затишною? Чому? Які кольори використала художниця, аби створити відчуття затишку?
- ♦ Прийом "Входження в картину". Уяви, що ти разом із дівчинкою потрапив/потрапила у книжку казок. Як гадаєш, яку казку читає бабуся?
- ♦ Які персонажі діють у вашій казковій історії? Назви та опиши їх.
- ♦ Пластичний етюд "Зачарований герой". Уяви себе персонажем казки. Покажи свого героя відповідними рухами, жестами.
- ♦ Спробуй передати емоції персонажа казки.
- ♦ Як художниця передала настрій дівчинки (через позу, вираз обличчя, погляд)?
- ♦ Як звучить казка? (Яка музика пасувала би до цієї казки?) Яким інструментом ти хотів/хотіла б озвучити казку?
- ♦ Створи власну обкладинку до книжки, яку читає бабуся.

Художньо-педагогічне спілкування за картиною "На вулиці"

- Чому художниця вирішила зобразити самотнього песика, який чалапає по калюжах?

- Що відчуває песик, про що думає? Який у нього настрій? Як художниці вдалося це передати?

- Як мисткиня передала настрій дівчинки?
- Чому в дівчинки сумні очі?
- Яка музика пасує до картини? Спробуй її відтворити.
- Як художниця написала дощ? Чи приємно гуляти під таким дощем? Чи можна відчути запах дощу на картині? Який він?
- Якби ти був/була художником/художницею, як би ти змінив/змінила настрій картини? Які кольори для цього можна було б використати?
- Чи був/була ти в такій ситуації?
- Як гадаєш, кого художник приховав за зачиненими дверима? Хто відчинить двері дівчинці та песику?

Художньо-педагогічне спілкування за картиною "Ввечері"

- Чому художниця так назвала картину? Придумай свою назву.
- Про що може думати дівчинка? Як мисткиня це зобразила?
- Як у дівчинки з'явився вінок?
- Уяви, що дівчинка запросила тебе на прогулянку. І ви разом опинилися на лузі. Заплющ очі. Що ти чуєш? Які звуки видають комахи, птахи, що живуть на лузі? Відтвори їх голосом чи за допомогою будь-якого предмета.
- Уяви себе метеликом (птахом), який літає над лугом. Опиши, що ти бачиш. Які кольори тобі вдалося помітити?

- Як гадаєш, який настрій був у дівчинки під час прогулянки на лузі? Яким кольором художниця передала його?
- Добери кольори, які передають радість.

- Спробуй показати радість жестом, мімікою.
- Уяви, що дівчинка лежить на траві й дивиться вгору. Що вона бачить? Назви п'ять відтінків синього кольору.

Теплого вам спілкування та мирного неба! ■